

Το σοκ του Κουρσκ και η επόμενη μέρα: Η κλιμάκωση του πολέμου στην Ουκρανία και τα διλήμματα για Ρωσία & NATO

Απο το προσωπικό ιστολόγιο του [Πέτρου Παπακωνσταντίνου](#)

Τα χώματα της περιοχής γύρω από το Κουρσκ, γύρω στα 500 χιλιόμετρα νότια της Μόσχας, έχουν βαφτεί με πολύ αίμα κατά τους τελευταίους τέσσερις αιώνες. Πρώτα με τους αλληπάλληλους πολέμους ανάμεσα στη Ρωσία και την Κοινοπολιτεία Πολωνίας- Λιθουανίας, ύστερα με την εισβολή του Χανάτου της Κριμαίας κι έπειτα με την επική αναμέτρηση ανάμεσα στον Κόκκινο Στρατό και τη Βέρμαχτ των Ναζί το καλοκαίρι του 1943, τη μεγαλύτερη μάχη τεθωρακισμένων στην Ιστορία. Από την Τρίτη, 6 Αυγούστου, η περιφέρεια του Κουρσκ αποτελεί το θέατρο μιας νέας, κρίσιμης όσο και απροσδόκητης για τη Ρωσία αναμέτρησης, με την εν εξελίξει εισβολή ουκρανικών δυνάμεων στην επικράτειά της.

Ήταν μια εξέλιξη κόντρα στη ροή του ουκρανικού πολέμου, που έχει ήδη συμπληρώσει δύομισι χρόνια. Εδώ και ένα χρόνο, ύστερα από την αποτυχία της ουκρανικής αντεπίθεσης, ο ρωσικός στρατός είχε την πρωτοβουλία στα 1.000 χιλιόμετρα του μετώπου και ιδιαίτερα στις ανατολικές περιφέρειες του Ντονμπάς, όπου κέρδιζε, αργά αλλά σταθερά, εδάφη. Υστερώντας απελπιστικά σε στρατιώτες και πολεμοφόδια, οι Ουκρανοί είχαν αρχίσει να συζητούν το ενδεχόμενο διαπραγματεύσεων (δηλαδή εδαφικών παραχωρήσεων) με τη Ρωσία και να καλωσορίζουν τις προθέσεις της Κίνας και της Ουγγαρίας να αναλάβουν μεσολαβητικές πρωτοβουλίες. Κάπως έτσι διαμορφωνόταν η ατμόσφαιρα στο Ουκρανικό όταν ήρθε η μεγάλη έκπληξη.

Όταν γράφονταν αυτές οι γραμμές, είχε συμπληρωθεί ένα δεκαήμερο από την έναρξη της ουκρανικής επίθεσης και οι Ρώσοι δεν είχαν καταφέρει να εκδιώξουν τους εισβολείς πέρα από τα σύνορά τους, αλλά ούτε καν να σταματήσουν τα εχθρικά στρατεύματα. Οι αριθμοί που δίνουν οι δύο εμπόλεμες πλευρές συγκρούονται και η ομίχλη του πολέμου, που γίνεται πιο πυκνή από τις δασώδεις εκτάσεις της εμπόλεμης ζώνης, οι οποίες δυσκολεύουν τους κατασκοπευτικούς δορυφόρους, δεν επιτρέπει ασφαλείς εκτιμήσεις. Γεγονός παραμένει ότι οι Ουκρανοί κατάφεραν να μπουν στη Σούντζα, μεθοριακή κωμόπολη 5.000 κατοίκων, να θέσουν υπό τον έλεγχό τους δεκάδες οικισμούς, να αιχμαλωτίσουν πάνω από 100 Ρώσους στρατιώτες, να αναγκάσουν τις ρωσικές αρχές να εκκενώσουν οικισμούς με συνολικό πληθυσμό 180.000 κατοίκων και να δημιουργήσουν αρχηγείο του στρατού

τους μέσα στο ρωσικό έδαφος σε μια ένδειξη ότι θα προσπαθήσουν να κρατήσουν περιοχές που κατέλαβαν. Από μόνο του το γεγονός ότι για πρώτη φορά από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, σημαία εχθρικού κράτους υψώθηκε σε ρωσικά εδάφη, τα οποία αναγκάστηκε να βομβαρδίσει η ρωσική αεροπορία, αποτελεί οδυνηρό σοκ για τον ρωσικό λαό.

Πώς φτάσαμε ως εδώ; Πώς είναι δυνατόν ο στρατός και οι μυστικές υπηρεσίες της Ρωσίας, στον τρίτο χρόνο αυτού του πολέμου, να μην πάρουν χαμπάρι ότι κάτω από τη μύτη τους ο εχθρός μάζευε δυνάμεις στα σύνορα για να εξαπολύσει μια αρκετά ογκώδη επίθεση, με τουλάχιστον 5.000- 10.000 στρατιώτες συνοδευόμενους από εκατοντάδες άρματα μάχης και τεθωρακισμένα;

Πέρα από την επιτυχή συγκάλυψη της επιχείρησης από τους Ουκρανούς (διασπορά των δυνάμεων σε μικρές ομάδες, συχνά χωρίς στολές και διακριτικά, αξιοποίηση των δασών, επιχειρήσεις αντιπερισπασμού στο γειτονικό Μπέλγκοροντ κ.α.), φαίνεται ότι έπαιξαν ρόλο παράγοντες που δεν έχουν ακόμη φωτιστεί. Στρατιωτικός αναλυτής που μίλησε στη γαλλική Le Monde ανέφερε ότι την ουκρανική εισβολή διευκόλυναν, άθελά τους, οι ίδιοι οι Ρώσοι, καθώς αποναρκοθέτησαν μέρος της μεθοριακής ζώνης γιατί ετοιμάζονταν να εξαπολύσουν οι ίδιοι εισβολή με στόχο να καταλάβουν τη στρατηγικής σημασίας ουκρανική πόλη Σούμι, στην απέναντι πλευρά των συνόρων. Οι Ουκρανοί-πιθανά με τη βοήθεια δυτικών υπηρεσιών πληροφοριών- το έμαθαν και πρόλαβαν τον εχθρό, επιταχύνοντας μια επίθεση που προφανώς σχεδιαζόταν εδώ και μήνες.

Ο καθοριστικός λόγος πρέπει να ήταν η τάση των ανθρώπων, στην περίπτωσή μας των Ρώσων, να πιστεύουν ό,τι θέλουν να πιστέψουν και όχι ό,τι τους λένε τα μάτια τους και μπορεί, αλλά δεν θέλει, να καταλάβει το μυαλό τους- μήπως δεν το είδαμε και με την πολύ περισσότερο «απίστευτη» επιδρομή της Χαμάς εναντίον του Ισραήλ, στις 7 Οκτωβρίου 2023; Σύμφωνα με τα ρωσικά κανάλια Rybar και Vchik-OGPU της πλατφόρμας Telegram, ο στρατηγός Εξεντούλα Αμπάτσεφ, επιφορτισμένος με τη φύλαξη των συνόρων στο Κουρσκ, είχε ειδοποιήσει, εδώ και εβδομάδες, τους ανωτέρους του για περίεργες συγκεντρώσεις εχθρικών στρατευμάτων, αλλά αγνοήθηκε. Προφανώς η ρωσική στρατιωτική ηγεσία πίστευε ότι, τη στιγμή που ο στρατός τους σφυροκοπούσε τους Ουκρανούς στο Ντονέτσκ, με δύο στρατηγικής σημασίας πόλεις, το Ποκρόφσκ και το Τσασίβ Γιαρ στα όρια της κατάρρευσης, μόνο τρελοί ή εντελώς απελπισμένοι θα επιχειρούσαν μια τόσο επικίνδυνη φυγή προς τα εμπρός. Αλλά αυτό ακριβώς συνέβη.

Με τον θεαματικό ελιγμό του, ο ουκρανικός στρατός καταφέρνει, προς το παρόν, να ανυψώσει το τραυματισμένο ηθικό στο εσωτερικό της χώρας και την εικόνα της στο εξωτερικό, ιδίως μεταξύ των ταλαντευόμενων συμμάχων της. Στο βαθμό που διατηρεί τον έλεγχο ρωσικών εδαφών και οικισμών, αποκτά μια πολύ ισχυρή, ανταλλάξιμη μάρκα στο τραπέζι των μελλοντικών διαπραγματεύσεων. Υπολογίζει ότι, ακόμη κι αν αναγκαστεί να αναδιπλωθεί στη δική του πλευρά των συνόρων, θα έχει καταφέρει να δημιουργήσει μια γκρίζα μεθοριακή ζώνη, ωθώντας πιο πίσω το ρωσικό πυροβολικό. Στο μεταξύ, το Κίεβο ελπίζει ότι οι Ρώσοι θα αναγκαστούν να αποσύρουν δυνάμεις από το Ντονμπάς για να ενισχύσουν την άμυνα του Κουρσκ, με αποτέλεσμα να παγώσει η ρωσική επίθεση στην ανατολική Ουκρανία πριν ακόμη έρθει η λάσπη από τις φθινοπωρινές βροχές που ούτως ή άλλως θα

τους βοηθήσει. Εάν οι Ρώσοι αποτύχουν να απωθήσουν σε σύντομο χρονικό διάστημα πέρα από τα σύνορα τους Ουκρανούς και παγιωθεί ένα ορισμένο μέτωπο μέσα στο ρωσικό έδαφος, η δυσαρέσκεια του ρωσικού λαού θα μεγεθυνθεί και η θέση όχι μόνο του αρχηγού του στρατού Βαλέρι Γκερασίμοφ (ο οποίος μάλλον είναι υπ' ατμόν) αλλά και της ίδιας της πολιτικής ηγεσίας θα είναι δυσχερής.

Από την άλλη πλευρά, η ουκρανική εισβολή παραμένει εγγχείρημα υψηλού ρίσκου. Μπορεί να τους πάρει κάποιο χρόνο, αλλά οι Ρώσοι θα αντιδράσουν, εκμεταλλευόμενοι τις πολύ μεγαλύτερες εφεδρείες που διαθέτουν σε σύγκριση με τους Ουκρανούς. Οι τελευταίοι θα δουν τις γραμμές ανεφοδιασμού τους να αδυνατίζουν επικίνδυνα, όπως έχουν ήδη αρχίσει να αδυνατίζουν κάποιες γραμμές άμυνας στο ανατολικό μέτωπο. Σε αντίθεση με τις ουκρανικές προσδοκίες, οι Ρώσοι δεν απέσυραν δυνάμεις από το Ντονμπάς- προτίμησαν να στείλουν στο Κουρσκ λιγότερο έμπειρες δυνάμεις από τα μετόπισθεν- όπου η επίθεσή τους όχι μόνο δεν εξασθένησε το τελευταίο δεκαήμερο, αλλά απέφερε νέα, μικρά κέρδη. Αν η επίθεση των Ουκρανών στο Κουρσκ αναχαιτιστεί με μεγάλες απώλειες σε άνδρες και πανάκριβο δυτικό εξοπλισμό, το πλήγμα θα είναι τεράστιο για τον αρχηγό του στρατού Ολεξάντρ Σίρσκι και τον πρόεδρο Βολοντίμιρ Ζελένσκι, ενώ σοβαρές θα είναι οι επιπτώσεις για την εν γένει πορεία του πολέμου- μια επανάληψη της αποτυχημένης ουκρανικής αντεπίθεσης του περασμένου καλοκαιριού σε ακόμη μεγαλύτερη κλίμακα. Η υπομονή αρκετών Δυτικών συμμάχων θα εξαντληθεί, όπως προμηνύουν οι διαρροές στον γερμανικό Τύπο που αποκάλυψαν ότι η γερμανική εισαγγελία εξέδωσε ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης Ουκρανού πολίτη για το πολύκροτο σαμποτάζ των αγωγών Nord Stream. Υπόψη ότι ο εν λόγω Ουκρανός ονομάζεται, όπως μας είπαν οι Γερμανοί, Βολοντίμιρ Ζ- κάθε ομοιότητα με άλλους, πιο γνωστούς Βολοντίμιρ Ζ είναι προφανώς συμπτωματική.

Με τόσες εκπλήξεις και ανατροπές που μας έχει φέρει αυτός ο πόλεμος, κάθε πρόβλεψη για την εξέλιξη της σύγκρουσης μοιάζει αυτή τη στιγμή παρακινδυνευμένη. Το βέβαιο είναι ότι ο ακήρυκτος πόλεμος NATO- Ρωσίας που διεξάγεται επί δυόμιση χρόνια στα ουκρανικά εδάφη και τώρα επεκτείνεται σε ρωσικά, φτάνει σε μία δραματική καμπή, με τον κίνδυνο της ανεξέλεγκτης κλιμάκωσης πιο άμεσο από κάθε άλλη φορά. Είναι εκπληκτικό πόσο αψήφιστα παίρνουν οι πολιτικοί και οι εκδότες της Δύσης την παράτολμη εισβολή των Ουκρανών, με τις ευλογίες και τα όπλα των Αμερικανών και των συμμάχων τους, στο έδαφος μιας πυρηνικής υπερδύναμης. Η ρωσική ηγεσία και προσωπικά ο Βλαντίμιρ Πούτιν έχουν κατ' επανάληψη προειδοποιήσει ότι θα σκεφτούν πολύ σοβαρά να χρησιμοποιήσουν τακτικά πυρηνικά όπλα αν τεθεί υπό αίρεση η εδαφική ακεραιότητα της χώρας τους. Την Τετάρτη, οι Financial Times αποκάλυψαν ότι το ρωσικό Ναυτικό έκανε ασκήσεις για προληπτικά πυρηνικά πλήγματα εναντίον ευρωπαϊκών χωρών του NATO, ανάλογα με την εξέλιξη του πολέμου. Αρκετοί είναι αυτοί που σκέφτονται ότι όλα αυτά είναι απειλές μιας χάρτινης τίγρης και τίποτα παραπάνω. Αλλά αν δεν είναι έτσι;